

Nierfilterontsteking

Een verzamelnaam voor nierandoeningen door beschadigde nierfilters

Bij nierfilterontsteking raken de filtertjes van de nieren beschadigd. Nierfilterontsteking ontstaat door een ziekte elders in het lichaam of door een aandoening van de nier zelf. In deze folder leest u wat er bij nierfilterontsteking gebeurt, wat de mogelijke gevolgen en behandelingsmogelijkheden zijn.

Nierfilterontsteking (glomerulonefritis) is een verzamelnaam voor aandoeningen van de nierfilters, de glomeruli. De term glomerulonefritis duidt op een ontsteking van de nierfilters (glomerulus = filtereenheid; nefron = nier; itis = ontsteking). Helemaal juist is deze term niet omdat soms geen ontsteking in het spel is. Niettemin is de term zo ingeburgerd dat we deze benaming ook in deze folder gebruiken. Kern is dat de nierfilters beschadigd raken en soms hun functie geheel of gedeeltelijk verliezen.

Het zuiveringsproces in de nieren

Elke nier bestaat uit ongeveer een miljoen functionele eenheden, die nefronen heten. Ieder nefron is opgebouwd uit een nierfilter (3) en een nierbuisje (4). Een aanvoerend bloedvatje (1) vertakt zich in fijne doorlaatbare haarvaatjes die als kluwen in een nierfilter liggen (2). Het nierfilter bevat kleine gaatjes die water, zouten, zuren en afvalstoffen uit het bloed van de haarvaatjes laat passeren maar de eiwitten en bloedcellen tegenhouden. Het filtraat, ook wel voorurine genoemd, komt in het nier-

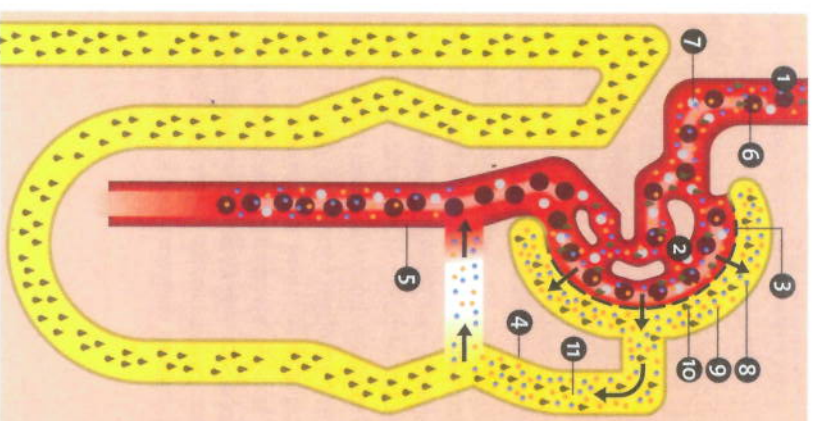
buisje terecht, waar alsnog sommige stoffen aan het bloed onttrokken worden. De belangrijkste taak van het nierbuisje is uit de voorurine urine te vormen. Hiertoe geeft het nierbuisje het overgrote deel van het water, belangrijke zouten en zuren weer terug aan het bloed. Dit stroomt vervolgens via een afvoerend bloedvatje (5) weer terug in de bloedsomloop. Het teveel aan vocht, zouten, zuren en afvalstoffen dat in alle nierbuisjes tezamen overblijft vormt uiteindelijk de urine.

Wat is nierfilterontsteking?

Bij nierfilterontsteking worden de nierfilters zodanig beschadigd dat de kleine gaatjes in de filters nu gaten worden. Door deze gaten kunnen nuttige stoffen zoals eiwitten en bloedcellen weglekken. Normaal worden deze tegengehouden. Het weglekken van eiwitten en bloedcellen is kenmerkend voor nierfilterontsteking. Soms kan de beschadiging tot gevolgen hebben dat nierfilters verschrompelen en uitvallen. Ook de haarvaatjes gaan hierbij te gronde. Hoe meer filters en haarvaatjes te gronde gaan, hoe moeilijker het wordt om het bloed goed te zuiveren.

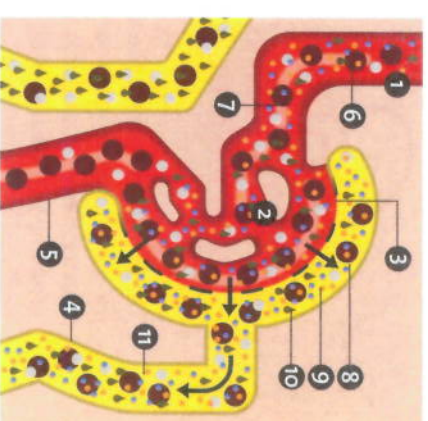
Wat zijn de verschijnselen?

De verschijnselen bij nierfilterontsteking kunnen heel verschillend zijn en zijn mede afhankelijk van de oorzaak. De

Een normaal nierfilter

Water en de daarin opgeloste stoffen worden gefilterd. Eiwitten en bloedcellen niet.

Een aangetast nierfilter

Naast water en de daarin opgeloste stoffen worden nu ook eiwitten en bloedcellen doorgelaten.

- aanvoerend
- bloedvatje
- kluwen haarvaten
- nierfilter
- nierbuisje
- afvoerend bloedvatje
- rode bloedcel
- eiwit
- zouten
- zuren
- afvalstoffen
- voorurine

ziekte kan acuut of chronisch verlopen. Bij een acuut verloop is er gewoonlijk sprake van plotselinge vochtophoping, hoge bloeddruk en een gevoel van moeheid en zwakte. In de urine worden eiwit en rode bloedcellen aangetroffen. Soms herstellen de nierfilters zich, soms gaan ze in korte tijd verloren met vermindering van de nierfunctie als gevolg.

Bij een chronisch verloop zijn bovengenoemde verschijnselen minder uitgesproken en merkt de patiënt in het begin vaak niets bijzonders. Geleidelijk

aan vermindert de nierfunctie en pas als deze zeer slecht wordt, krijgt de patiënt klachten. Soms treedt bij nierfilterontsteking het zogenaamde nefrotisch syndroom op.

Nefrotisch syndroom

Bij veel eiwitverlies kan een nefrotisch syndroom ontstaan. Door het eiwitverlies daalt het eiwitgehalte in het bloed. Dit heeft als gevolg dat vocht uit de lichaamsweefsels niet terug gaat naar de bloedbaan. Hierdoor ontstaat vochtophoping (oedeem) in het lichaam.

Dit vocht zit niet in de bloedbaan maar in de weefsels. Het vocht hoopt zich vooral op in de enkels en rond de oogleden. Bij ernstige vochtophoping krijgt de patiënt opgezette voeten en een dik gezicht. Omdat er veel eiwit in de urine terecht komt, gaat deze schuimen.

De onderliggende oorzaken van nierfilterontsteking

In ongeveer de helft van de gevallen ontstaat nierfilterontsteking door nog onopgehelderde oorzaken in de nier zelf. Het komt ook voor dat ziekten elders in het lichaam de oorzaak zijn. Dit kunnen ontstekingen zijn of ontregelingen van het afweersysteem (auto-immuunziekten). In beide gevallen worden antistof-complexen gevormd die zich ophopen in de nierfilters. Hierdoor ontstaat ter plaatse een ontstekingsreactie met beschadiging als gevolg. Soms is het precieze mechanisme van zo'n ontstekingsreactie onbekend. Verder is diabetes een veel voorkomende oorzaak van nierfilterbeschadigingen. Men spreekt in dat geval van diabetische nefropathie. Hierover is een aparte folder beschikbaar.

Behandeling van nierfilterontsteking

Als nierfilterontsteking een reactie is op een ziekte elders in het lichaam, speelt de behandeling hiervan uiteraard een grote rol. Dit gebeurt met antibiotica ter bestrijding van infecties en middelen die ontstekingsreacties onderdrukken (Prednison), zijn hierbij veel gebruikte medicijnen. Tegelijkertijd worden de nierproblemen zelf behandeld. Als de onderliggende ziekte verdwijnt, herstellen de nierfilters zich soms weer of blijft de schade binnen de perken. Als er geen duidelijke oorzaak is, zijn alle inspanningen gericht op het bestrijden van de nierproblemen en het voorkomen van nierschade. Gewoonlijk zijn hiervoor bloed- of drukverlagende medicijnen nodig en ook weer ontstekingsremmende middelen. In het geval van vochtophoping bij het nefrotisch syndroom spelen vochtafdrijvende middelen (diuretica) een belangrijke rol. Met combinaties van bovengenoemde medicijnen zijn nierfilterontstekingen soms goed te behandelen zonder dat de nieren blijvend en ernstig beschadigd raken. Bij een aantal patiënten is het proces echter moeilijk te beheersen en ontstaat na korte of lange tijd chronische nierinsufficiëntie (onvoldoende nierwerking). De nierwerking kan uiteindelijk zodanig verslechteren dat niervervangende behandeling noodzakelijk (dialyse, niertransplantatie) wordt.

Tot slot

Een folder als deze kan alleen algemene informatie bieden. Persoonlijke medische vragen kunt u het beste aan uw arts stellen.

Ziekten die aanleiding kunnen geven tot nierfilterontsteking:

- IGA-nefropatie
- Infectieziekten: o.a. angina, hepatitis en endocarditis (hartontsteking)
- Autoimmuunziekten: o.a. SLE, polyarteritis, ziekte van Henoch Schönlein, ziekte van Wegener
- Overigen: diabetes, erfelijke aandoeningen